

Nader soortenonderzoek steenmarter en vleermuizen

Hellevoetsluis

projectnummer 0478164.100
definitief revisie 1
15 mei 2023

Nader soortenonderzoek steenmarter en vleermuizen

Hellevoetsluis

projectnummer 0478164.100

definitief revisie 1
15 mei 2023

ing. J.N. Peereboom

Opdrachtgever

NLo B.V.
Marten Meesweg 8
3068 AV Rotterdam

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave
15-05-2023

beschrijving revisie 1
definitief

gecontroleerd
ing. J.M. Kooijman

vrijgave
drs. M.L. Braad

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Planvoornemen	2
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Soortbescherming	3
2.2.1	Soorten van de Habitatrichtlijn	3
2.2.2	Ontheffingsplicht	4
2.2.3	Zorgplicht	4
3	Methodiek	5
3.1	Steenmarter	5
3.2	Vleermuizen	7
4	Resultaten	9
5	Effectbeoordeling	12
5.1	Toetsing Wet natuurbescherming ten aanzien van de steenmarter	12
5.2	Toetsing Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen	12
6	Conclusie en aanbevelingen	14
7	Bronnen	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Hellevoetsluis is voornemens om een nieuwe woonwijk te realiseren. Dit betreft het voormalige terrein van Vermaat en krijgt de naam Stadsdorp 3223. Binnen het plangebied zullen woningen en appartementencomplexen worden gebouwd. In het oostelijke deel van het plangebied vinden al werkzaamheden plaats ten behoeve van de realisatie.

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Uit de QuickScan Flora- en fauna van Bureau Stadsnatuur (2022) is gebleken dat de aanwezigheid van beschermde functies van de steenmarter en vleermuizen niet uitgesloten kan worden. Antea Group heeft de opdracht gekregen om nader onderzoek uit te voeren naar deze soort(groepen). In voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

In Figuur 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Plangebied Vermaat fase 2 en Akcay

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron ondergrond: Qgis, 2022.

1.2 Planvoornemen

De initiatiefnemer is voornemens om binnen het plangebied een stadswijk te realiseren. Er worden appartementencomplexen en woningen gerealiseerd binnen het plangebied. In de openbare ruimte zullen ook nieuwe groene elementen en watergangen worden gerealiseerd. Alle bebouwing die binnen het plangebied valt wordt verwijderd. Een indruk van het voornemen is weergegeven in figuur 1.2.

Figuur 1.2. Een inrichtingsplan van het voornemen (Bureau Stadsnatuur, 2022).

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In het voorliggende Nader onderzoek wordt enkel ingegaan op de soortbescherming. Hier zal in Hoofdstuk 5 aan getoetst worden.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. **soorten van de Vogelrichtlijn;**
2. **soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief Bijlage I en II uit Verdrag van Bern en Bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;**
3. **‘andere soorten’ (onderdeel A ‘fauna’ en onderdeel B ‘flora’).**

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Voorliggende toetsing richt zich op het voorkomen van de steenmarter en vleermuizen. Deze soortgroepen zijn beschermd. De steenmarter is beschermd in het kader van ‘andere soorten’ van toepassing, die staat vermeld in artikel 3.10 van de Wnb. Voor vleermuizen is de bescherming in het kader van de Habitatrichtlijn en staat vermeld in artikel 3.5 van de Wnb. Onderstaand zijn de verbodsbepalingen uit deze artikel uiteengezet.

2.2.1 Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn met uitzondering van vogels) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Artikel 3.5 Wet natuurbescherming Europees beschermde soorten

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, Bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage 1 tabel C en D van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

2.2.2 Ontheffingsplicht

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.5 worden overtreden, en deze niet volledig gemitigeerd kunnen worden - dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt.

2.2.3 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in [artikel 1.11](#) de zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

3 Methodiek

3.1 Steenmarter

Voor de steenmarter zijn twee onderzoeksmethoden bepaald: cameravalonderzoek en sporenonderzoek.

Cameravalonderzoek

Cameravallen zijn camera's die specifiek zijn ontwikkeld voor het waarnemen van wilde dieren. Deze camera's, die 24 uur per dag en 7 dagen in de week actief zijn, maken opnames wanneer binnen het bereik van de sensoren sprake is van warmte (van het lichaam van het dier) en beweging. Een voorbeeld van een geplaatste cameraval is weergegeven in figuur 3.1.

Voor het onderzoek zijn twee cameravallen ingezet. De plaatsing van de camera's is gebaseerd op het gegeven advies uit de QuickScan (2022) en zodoende gefocust op het noordelijke deel van het plangebied, achter de garageboxen. Ten tijde van plaatsing van de cameravallen waren de in de QuickScan genoteerde kapotte luchtroosters afgedekt. Er zijn geen andere elementen aangetroffen die duiden op de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van de steenmarter. De focus van de cameravallen is daardoor ingezet naar het aantonen van de aanwezigheid van de soort. Het onderzoek is uitgevoerd vanaf 5 september 2022 tot en met 14 oktober 2022 en heeft daarmee 6 weken geduurd. Halverwege het onderzoek zijn de SD-kaarten en batterijen verwisseld. In figuur 3.2 zijn de locaties van de cameravallen weergegeven.

Sporenonderzoek

Bij sporenonderzoek is in en rondom het plangebied gezocht naar de indicaties die duiden op de aanwezigheid van de soort. Het betreft sporen zoals prenten (voetsporen), keutels en latrines (poep), haren en krabsporen. Het sporenonderzoek is gecombineerd met het cameravalonderzoek, waardoor er drie keer is gezocht naar sporen van de steenmarter.

Figuur 3.1. Een voorbeeld van een in het veld geplaatste cameraval.

Locaties cameravallen

Figuur 3.2. De locaties van de cameravallen. Bron ondergrond: Qgis, 2022.

3.2 Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, zwermplaatsen en winterverblijfplaatsen. Deze onderzoeken kunnen gecombineerd worden met onderzoek naar foerageergebied en vliegroutes, eveneens is het mogelijk om een aantal van deze functies te combineren in één bezoek. Per mogelijk aanwezige functie is er onderzoek verricht conform het meest recente Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad, 2021) en het Kennisdocument (BIJ12, 2017a & b).

De inventarisaties zijn door drie ecologen (hierna benoemd als onderzoekers) met behulp van batdetectors uitgevoerd. Er is met drie verschillende type batdetectors gewerkt: een Pettersson D200, Pettersson D240x en een Echo Meter Touch 2 Pro. De opnames van de D240x en Echo Meter werden geanalyseerd in Bat explorer en de Echo Meter Touch app.

De vleermuisonderzoekers waren verdeeld over de locaties waar volgens de QuickScan (2022) de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen niet uitgesloten konden worden. De locaties waar de onderzoekers hebben gestaan zijn weergegeven in figuur 3.3.

Overzicht veldbezoeken vleermuisonderzoek

In Tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van de inventarisaties. Hiermee is een vlakdekkend onderzoek uitgevoerd, conform het vleermuisprotocol (2021).

Tabel 3.1. Overzicht inventarisaties nader onderzoek vleermuizen.

Datum	Tijd	Activiteit vaststellen	Temp C	Wind Bft	Neerslag mm	bewolking
17 mei	21:00 - 23:30	Vaststellen foerageergebied, kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen en vliegroutes	19	1	0	40%
21 juni	03:00 - 05:20	Vaststellen van foerageergebied, kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen en vliegroutes	11	1	0	Onbewolkt
15 juli	21:50 - 00:00	Vaststellen van foerageergebied, kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen en vliegroutes	18	1	0	20%
17 augustus	22:30 – 02:00	Zwermgedrag winterverblijfplaatsen en baltsgedrag mannetjes	19	1	0	70%
29 augustus	22:30 – 02:00	Zwermgedrag winterverblijfplaatsen en baltsgedrag mannetjes	17	2	0	Onbewolkt

Locaties vleermuisonderzoekers

Figuur 3.3. de locaties waar de onderzoekers hebben gestaan. Bron ondergrond: Qgis, 2022.

4 Resultaten

Steenmarter

Tijdens het onderzoek zijn er geen waarnemingen van de steenmarter gemaakt, zowel op basis van cameravalbeelden als sporen. De aanwezigheid van deze soort is uitgesloten.

Op de cameravallen zijn beelden gemaakt van roodborsten, merels, zeker zes verschillende katten en een bruine rat. Andere soorten zijn niet geregistreerd, verder was sprake van een hoge mate van menselijke activiteiten. in figuur 4.1 en 4.2 opnames weergegeven van de cameravallen.

Figuur 4.1. Een foto van een kat.

Figuur 4.2. Een foto van de bruine rat (centraal).

Vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en de laatvlieger waargenomen.

De gewone dwergvleermuis is binnen het plangebied foeragerend waargenomen. Tijdens de avondbezoeken op 17 en 29 augustus zijn baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het betreft drie individuen op 17 september en twee individuen op 29 september. Er zijn echter geen paarverblijfplaatsen zowel binnen als naast het plangebied aangetoond.

De ruige dwergvleermuis is binnen het plangebied foeragerend waargenomen. Tijdens de avondbezoeken op 17 en 29 augustus is een baltsende ruige dwergvleermuis waargenomen. De paarverblijfplaats van dit individu is aangetoond in een muur op het adres Amnesty Internationallaan 10E.

De rosse vleermuis en de laatvlieger zijn alleen passerend waargenomen, er zijn geen essentiële verblijfplaatsen, vliegroutes of foerageergebieden voor deze soorten aangetoond.

Tijdens het onderzoek zijn geen (essentiële) foerageergebieden, vliegroutes, kraamverblijfplaatsen of winter(zwerm)verblijfplaatsen van vleermuizen aangetoond. De waarnemingen van het baltsen van de gewone dwergvleermuizen en de locatie van het paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis zijn weergegeven in figuur 4.3.

Waargenomen baltsgedrag gewone dwergvleermuis en paarverblijfplaats ruige dwergvleermuis

Figuur 4.3. De waarnemingen van baltsgedrag van de gewone dwergvleermuis en de paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis. Bron ondergrond: Qgis, 2022.

5 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in hoofdstuk 4 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt ingegaan op de benodigde acties ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

5.1 Toetsing Wet natuurbescherming ten aanzien van de steenmarter

Deze soort is tijdens het onderzoek niet waargenomen, de aanwezigheid is op basis van voorliggend onderzoek uitgesloten. Er zijn voor deze soort geen acties noodzakelijk.

5.2 Toetsing Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd en staan vermeld op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Indien vleermuizen worden verstoord of voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd, is sprake van overtreding van de gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. Vliegroutes en foerageergebieden zijn beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van bijvoorbeeld een vliegroute ook de verblijfplaats zou verdwijnen.

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis zijn waargenomen in het onderzoek. De laatvlieger en de rosse vleermuis zijn enkel passerend waargenomen, waardoor enkel wordt ingegaan op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Tijdens het onderzoek zijn baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze soort staat erom bekend dat het patrouilleert in het territorium waarbinnen zich paarverblijfplaatsen bevinden. Omdat geen directe binding (aanwezige paarverblijfplaats) met potentiële verblijfplaatsen binnen het plangebied is aangetoond, zijn er voor deze soort geen verdere acties noodzakelijk.

Tijdens het onderzoek is wel een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aangetoond. Derhalve is bij de sloop van het gebouw sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming en dient een ontheffing aangevraagd te worden. Voor de aanvraag dient een activiteitenplan opgesteld en voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag (Zuid-Holland). Wanneer het bevoegd gezag akkoord gaat met de werkwijze omtrent de sloop van het gebouw waarin de verblijfplaats zich bevindt, wordt een ontheffing (meestal onder voorwaarden) verleend. Een dergelijke procedure neemt circa 20 weken in beslag.

Globaal te nemen maatregelen

Voor het verlies van de paarverblijfplaats dienen mitigerende en compenserende maatregelen getroffen te worden. Er is hierbij sprake van een mitigatie/compensatie van factor vier: eerst dienen in de directe omgeving van paarverblijfplaats vier vleermuiskasten geplaatst te worden die voldoen aan de vereisten zoals beschreven in het Kennisdocument (BIJ12, 2017b). Er wordt een gewenningsperiode van één maand (tijdens de actieve periode van de soort) gehanteerd, pas na deze periode mag de huidige verblijfplaats onder begeleiding van een deskundige ecooloog ongeschikt worden gemaakt. De juiste stappen en precieze uitvoering hiervan dient uitgewerkt te worden in een ecologisch werkprotocol.

In de realisatiefase van het voornemen dienen ook vier permanente ingebouwde vleermuisverblijfplaatsen gerealiseerd te worden. Alternatieve opties zijn het inbouwen van voor vleermuizen toegankelijke spouwmuren of het plaatsen van houten nokken.

6 Conclusie en aanbevelingen

De gemeente Hellevoetsluis is voornemens om een nieuwe woonwijk te realiseren. Uit de QuickScan (2022) is gebleken dat het plangebied mogelijk functies heeft voor de steenmarter en vleermuizen. Hierdoor is in 2022 nader onderzoek uitgevoerd in het plangebied naar mogelijke functies van deze soorten vleermuizen.

Betreft de steenmarter is er geen bewijs gevonden dat duidt op de aanwezigheid van de soort, deze is uitgesloten en er zijn voor deze soort geen verdere acties noodzakelijk.

Tijdens het vleermuisonderzoek is wel een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aangetoond. De sloop van het gebouw vernietigd de verblijfplaats en is daarmee een overtreding van de Wet natuurbescherming. Er dient een ontheffingsaanvraag ingediend te worden, waarvoor een activiteitenplan opgesteld moet worden. De procedure kan circa 20 weken duren.

Voor de soort dienen zowel mitigerende als compenserende maatregelen getroffen te worden. Voor mitigerende maatregelen dienen vier vleermuiskasten in de directe omgeving geplaatst te worden met een gewenningsperiode van één maand (gedurende het actieve seizoen). Betreft compenserende maatregelen dienen in de nieuwe bebouwing voorzieningen voor nieuwe permanente verblijfplaatsen getroffen te worden. Voor het ongeschikt maken van de verblijfplaats dient een ecologisch werkprotocol opgezet te worden.

7 Bronnen

Bureau Stadsnatuur, 2022. Quickscan Vermaat Fase 2 en sloop Akcay. April 2022.

BIJ12, 2017a. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0 juli, 2017.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.

Overig:
Qgis

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

E. jeffrey.peereboom@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.